

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบพรรณนาเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความเข้าใจในการใช้ยาและปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพของผู้ป่วยนอกที่มารับบริการจากโรงพยาบาลบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ข้อมูลยาและการสนับสนุนการใช้ยาของกลุ่มตัวอย่าง
3. ข้อมูลความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพของกลุ่มตัวอย่าง
4. ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพของกลุ่มตัวอย่าง
 - 4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล
 - 4.2 ปัจจัยด้านยา
 - 4.3 ปัจจัยสนับสนุนทางสังคม

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ป่วยนอกรายบุคคล จำนวนทั้งสิ้น 309 คน ที่ห้องจ่ายยาผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด โดยผู้ศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 รองลงมาคืออายุ 20-29 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 และอายุ 40-49 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 โดยมีเพศหญิง 198 คน และเพศชาย 111 คน คิดเป็นร้อยละ 64.1 และ 35.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร คือมีจำนวนทั้งสิ้น 121 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 รองลงมาจะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป 52 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 และไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 ดังตาราง 1 หน้า 25

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน ซึ่งพบว่ามีจำนวนถึง 129 คนหรือร้อยละ 41.7 และพบว่าไม่มีรายได้ จำนวน 72 คนหรือร้อยละ 23.3 ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ 39 คน เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา 27 คน และเป็นแม่บ้าน 6 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คือมีจำนวน 186 คนหรือร้อยละ 60.2 รองลงมาได้แก่ระดับมัธยมศึกษา 55 คนหรือร้อยละ 17.8 สำหรับสถานภาพสมรสนั้นพบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่สมรสแล้วหรือมีชีวิตคู่ คือมีจำนวน 215 คนหรือร้อยละ 69.6 เป็นโสด 76 คนหรือร้อยละ 24.6 และเป็นหม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ 18 คนหรือร้อยละ 5.8 ดังตาราง 1 หน้า 26

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่จะมารับบริการน้อยกว่า 3 ครั้งต่อปี 169 คนหรือร้อยละ 54.7 รองลงมา จะมารับบริการมากกว่า 11 ครั้งต่อปีขึ้นไป 71 คนหรือร้อยละ 23 สำหรับโรคหรืออาการที่พบมากที่สุด คือโรคติดเชื้อที่ระบบทางเดินหายใจ ซึ่งพบจำนวน 185 คนหรือร้อยละ 59.9 รองลงมาคือโรคติดเชื้อที่ผิวหนัง จำนวน 82 คนหรือร้อยละ 26.5 และพบโรคติดเชื้อที่ระบบทางเดินอาหารน้อยที่สุดคือ 5 คนหรือร้อยละ 1.6 และจากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพความเจ็บป่วยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เจ็บป่วยเป็นครั้งคราวไม่ใช่โรคเรื้อรังและไม่ได้มารับยาเป็นประจำ มีจำนวน 276 คนหรือร้อยละ 89.3 และเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังต้องมารับยาที่โรงพยาบาลเป็นประจำ 33 คนหรือร้อยละ 10.7 ดังตาราง 1 หน้า 27-28

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 20	18	5.8
20 – 29	88	28.5
30 – 39	96	31.1
40 – 49	50	16.2
50 – 59	33	10.7
สูงกว่า 59	24	7.8
เพศ		
หญิง	198	64.1
ชาย	111	35.9
อาชีพ		
เกษตรกร	121	39.2
รับจ้างทั่วไป	52	16.8
รับราชการ	37	12.0
นักเรียน / นักศึกษา	27	8.7
ลูกจ้าง	12	3.9
ค้าขาย	7	2.3
แม่บ้าน	6	1.9
อื่น ๆ เช่น ข้าราชการบำนาญ เจ้าของกิจการ	8	2.6
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	39	12.6

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
รายได้(บาทต่อเดือน)		
ไม่มีรายได้	72	23.3
ต่ำกว่า 3,000	129	41.7
3,000 - 6,000	61	19.7
6,001 - 10,000	24	7.8
สูงกว่า 10,000	23	7.4
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	186	60.2
มัธยมศึกษา /ปวช. /ปวส.	63	20.4
ปริญญาตรีขึ้นไป	46	14.9
ไม่ได้เรียนหนังสือ	14	4.5
สถานภาพสมรส		
สมรส / มีชีวิตคู่	215	69.6
โสด	76	24.6
หม้าย / หย่า / แยก	18	5.8
จำนวนครั้งที่มารับบริการ(ครั้งต่อปี)		
ต่ำกว่า 3	169	54.7
3 - 5	28	9.1
6 - 8	41	13.3
9 - 11	-	-
มากกว่า 11	71	23.0

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
โรค / อาการ		
ติดเชื้ที่ระบบทางเดินหายใจ	185	59.9
ติดเชื้ที่ผิวหนัง	82	26.5
ติดเชื้ที่ระบบทางเดินปัสสาวะ	25	8.1
ติดเชื้อื่น ๆ เช่น หู ตา	12	3.9
ติดเชื้ที่ระบบทางเดินอาหาร	5	1.6
สภาพความเจ็บป่วย		
ไม่ใช่โรคเรื้อรัง	276	89.3
โรคเรื้อรัง	33	10.7

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ส่วนใหญ่จะมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนใหญ่ อายุ 30 – 39 ปี กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ส่วนใหญ่อายุ 20–29 ปี ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับการศึกษาและกลุ่มอายุ

ระดับการศึกษา	อายุ(ปี)						รวม
	< 20	20 – 29	30 – 39	40 – 49	50 – 59	> 59	
ไม่ได้เรียนหนังสือ	-	-	1(0.3)	3(1.0)	3(1.0)	7(2.3)	14(4.5)
ประถมศึกษา	3(1.0)	41(13.3)	65(21.0)	39(12.6)	23(7.4)	15(4.9)	186(60.2)
มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	10(3.2)	35(11.3)	10(3.2)	4(3.2)	4(3.2)	-	55(17.8)
ปริญญาตรีขึ้นไป	5(1.6)	12(3.9)	20(6.5)	4(1.3)	3(1.0)	2(0.6)	46(14.9)
รวม	18(5.8)	88(28.5)	96(31.1)	50(16.2)	33(10.7)	24(7.8)	309(100.0)

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามกลุ่มอายุและสภาพความเจ็บป่วย

สภาพความเจ็บป่วย	อายุ(ปี)						รวม
	< 20	20 – 29	30 – 39	40 – 49	50 – 59	> 59	
โรคเรื้อรัง	-	4(1.3)	19(6.1)	4(1.3)	1(0.3)	5(1.6)	33(10.7)
ไม่ใช่โรคเรื้อรัง	18(5.8)	84(27.2)	77(24.9)	46(14.9)	32(10.4)	19(6.1)	276(89.3)
รวม	18(5.8)	88(28.5)	96(31.1)	50(16.2)	33(10.7)	24(7.8)	309(100.0)

จากตาราง 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ส่วนใหญ่อายุ 30 – 39 ปี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เจ็บป่วยด้วยโรคที่ไม่เรื้อรัง มาโรงพยาบาลเป็นครั้งคราว ส่วนใหญ่จะมีอายุ 20 – 29 ปี

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 20 ปี กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกร ส่วนใหญ่อายุ 30 – 39 ปี กลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกจ้างและรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่อายุ 20 – 29 ปี กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย ส่วนใหญ่อายุ 40 – 49 ปี กลุ่มตัวอย่างที่รับราชการ ส่วนใหญ่อายุ 30 – 39 ปี ดังตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามอาชีพและกลุ่มอายุ

อาชีพ	อายุ(ปี)						รวม
	< 20	20 – 29	30 – 39	40 – 49	50 – 59	> 59	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	2(0.6)	11(3.6)	11(3.6)	2(0.6)	2(0.6)	11(3.6)	39(12.6)
นักเรียน / นักศึกษา	15(4.9)	12(3.9)	-	-	-	-	27(8.7)
แม่บ้าน	-	1(0.3)	1(0.3)	2(0.6)	2(0.6)	-	6(1.9)
เกษตรกร	1(0.3)	23(7.4)	46(14.9)	24(7.8)	17(5.5)	10(3.2)	121(39.2)
ลูกจ้าง	-	7(2.3)	2(0.6)	3(1.0)	-	-	12(3.9)
รับจ้างทั่วไป	-	25(8.1)	13(4.2)	9(2.9)	5(1.6)	-	52(16.8)
ค้าขาย	-	2(0.6)	1(0.3)	4(1.3)	-	-	7(2.3)
รับราชการ	-	5(0.6)	19(6.1)	6(1.3)	7(2.3)	-	37(12.0)
อื่นๆ	-	2(0.6)	3(1.0)	-	-	3(1.0)	8(2.6)
รวม	18(5.8)	88(28.5)	96(31.1)	50(16.2)	33(10.7)	24(7.8)	309(100.0)

หมายเหตุ อาชีพอื่นๆ ได้แก่ ข้าราชการบำนาญ และเจ้าของกิจการรถเช่า

กลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่บ้าน จะไม่มีรายได้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรและกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขาย ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกจ้าง กลุ่มตัวอย่างที่รับจ้างทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการบำนาญ และเจ้าของกิจการรถเช่า ส่วนใหญ่มีรายได้ 3,000 – 6,000 บาทต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่รับราชการ ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ดังตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามการประกอบอาชีพและระดับรายได้

อาชีพ	ระดับรายได้ (บาทต่อเดือน)					รวม
	ไม่มีรายได้	<3000	3000-6000	6001-10000	>10000	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	39(12.6)	-	-	-	-	39(12.6)
นักเรียน / นักศึกษา	27(8.7)	-	-	-	-	27(8.7)
แม่บ้าน	6(1.9)	-	-	-	-	6(1.9)
เกษตรกร	-	99(32.0)	12(3.9)	8(2.6)	2(0.6)	121(39.2)
ลูกจ้าง	-	2(0.6)	9(2.9)	1(0.3)	-	12(3.9)
รับจ้างทั่วไป	-	17(5.5)	33(10.7)	2(0.6)	-	52(16.8)
ค้าขาย	-	7(2.3)	-	-	-	7(2.3)
รับราชการ	-	2(0.6)	3(1.0)	11(3.6)	21(6.8)	37(12.0)
อื่น ๆ	-	2(0.6)	4(1.3)	2(0.6)	-	9(2.6)
รวม	72(23.3)	129(41.7)	61(19.7)	24(7.8)	23(7.4)	309(100.0)

หมายเหตุ อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ข้าราชการบำนาญ เจ้าของกิจการรถเช่า

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างที่รับจ้างทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่ค้าขาย กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพอื่นๆ ได้แก่ ข้าราชการบำนาญ เจ้าของกิจการร่อเช่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่บ้าน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกจ้าง ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่รับราชการ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ดังตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามการประกอบอาชีพและระดับการศึกษา

อาชีพ	ระดับการศึกษา				รวม
	ไม่ได้เรียน	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	ปริญญาตรีขึ้นไป	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	5(1.6)	25(8.1)	7(1.6)	2(0.6)	39(23.3)
นักเรียน / นักศึกษา	-	-	16(5.2)	11(3.6)	27(8.7)
แม่บ้าน	-	2(0.6)	3(1.0)	1(0.3)	6(1.9)
เกษตรกร	7(2.3)	109(35.3)	4(1.3)	1(0.3)	121(39.2)
ลูกจ้าง	-	4(1.3)	6(1.9)	2(0.6)	12(3.9)
รับจ้างทั่วไป	2(0.6)	35(11.3)	15(4.9)	-	52(16.8)
ค้าขาย	-	5(1.6)	2(0.6)	-	7(2.3)
รับราชการ	-	2(0.6)	8(2.6)	27(8.7)	37(12.0)
อื่นๆ	-	4(1.3)	2(0.6)	2(0.6)	8(2.6)
รวม	14(4.5)	186(60.2)	63(20.4)	46(14.9)	309(100.0)

หมายเหตุ อาชีพอื่นๆ ได้แก่ ข้าราชการบำนาญ เจ้าของกิจการร่อเช่า

กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มที่มีรายได้ไม่เกิน 6,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่มีการศึกษา
ระดับประถมศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มากกว่า 6,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่
จะมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ดังตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามรายได้และการศึกษา

รายได้ต่อเดือน (บาท)	ระดับการศึกษา				รวม
	ไม่ได้เรียน	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	ปริญญาตรีขึ้นไป	
ไม่มีรายได้	5(1.6)	27(8.7)	26(8.4)	14(4.6)	72(23.3)
ต่ำกว่า 3,000	9(2.9)	114(36.9)	6(1.9)	-	129(41.7)
3,000 – 6,000	-	36(11.7)	20(6.5)	5(1.6)	61(19.8)
6,001 – 10,000	-	8(2.6)	7(2.3)	9(2.9)	24(7.8)
สูงกว่า 10,000	-	1(0.3)	4(1.3)	18(5.8)	23(7.4)
รวม	14(4.5)	186(60.2)	63(20.4)	46(14.9)	309(100.0)

2. ข้อมูลยาและการสนับสนุนการใช้ยา

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับยาชนิดรับประทานทั้งหมด 3 รายการ จำนวน 120 คนหรือร้อยละ 38.8 และได้รับยา 5 รายการจำนวนน้อยที่สุดคือ 7 คนหรือร้อยละ 2.3 สำหรับยาด้านจุลชีพที่ได้รับนั้นส่วนใหญ่คือยา Amoxycillin ซึ่งมีจำนวน 168 คนหรือร้อยละ 54.4 รองลงมาคือยา Cloxacillin 65 คนหรือร้อยละ 21.0 และยา Norfloxacin 20 คนหรือร้อยละ 6.5 โดยผู้ป่วยเคยใช้ยาด้านจุลชีพที่แพทย์สั่งมาก่อน 129 คนหรือร้อยละ 41.9 และไม่เคยใช้ยามาก่อน 180 คนหรือร้อยละ 58.1 ดังตาราง 8 หน้า 35

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องรับประทานยาด้านจุลชีพครั้งละ 1 เม็ดหรือแคปซูล จำนวน 279 คนหรือร้อยละ 90.3 และรับประทานครั้งละ 2 เม็ดหรือแคปซูล 30 คนหรือร้อยละ 9.7 โดยต้องรับประทานยาวันละ 4 ครั้ง คือเวลาเช้า กลางวัน เย็น และก่อนนอนเป็นส่วนใหญ่คือ 163 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมาคือรับประทานยาวันละ 3 ครั้ง 90 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 และรับประทานยาวันละ 2 ครั้ง 56 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 โดยยาด้านจุลชีพที่ได้รับนั้น ต้องรับประทานยาหลังอาหารจำนวน 180 คนหรือร้อยละ 58.3 และต้องรับประทานก่อนอาหารจำนวน 129 คนหรือร้อยละ 41.7 นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่ได้รับคำแนะนำในการใช้ยาจากบุคลากรทางสาธารณสุขถึง 155 คนหรือร้อยละ 50.1 รองลงมา จะได้รับคำแนะนำในการใช้ยาจากบุคลากรทางสาธารณสุขทุกครั้ง 108 คนหรือร้อยละ 35.0 และได้รับคำแนะนำในการใช้ยาจากบุคลากรทางสาธารณสุขเป็นบางครั้ง 46 คนหรือร้อยละ 14.9 ดังตาราง 8 หน้า 36

ตาราง 8 ข้อมูลยาและการสนับสนุนการใช้ยา

ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
จำนวนยาชนิดรับประทานทั้งหมด(รายการ)		
1	33	10.7
2	83	26.9
3	120	38.8
4	66	21.4
5	7	2.3
ยาด้านจุลชีพที่แพทย์สั่งใช้		
Amoxicillin	168	54.4
Amoxyclav	2	0.6
Cotrimoxazole	19	6.1
Chloramphenicol	1	0.3
Cloxacillin	65	21.0
Doxycycline	3	1.0
Erythromycin	9	2.9
Metronidazole	3	1.0
Midecamycin	4	1.3
Norfloxacin	20	6.5
Ofloxacin	1	0.3
Penicillin V	5	1.6
Roxithromycin	9	3.0
ประสบการณ์ในการรับประทานยาด้านจุลชีพ		
ไม่เคยรับประทานยามาก่อน	180	58.1
เคยรับประทานยามาก่อน	129	41.9

ตาราง 8 ข้อมูลยาและการสนับสนุนการใช้ยา (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
จำนวนยาด้านจุดชีพที่ต้องรับประทานต่อครั้ง(เม็ด/แคปซูล)		
1	279	90.3
2	30	9.7
จำนวนครั้งที่ต้องรับประทานยาด้านจุดชีพต่อวัน(ครั้ง)		
2	56	18.1
3	90	29.1
4	163	52.8
เวลาที่ต้องรับประทานยา		
ก่อนอาหาร	129	41.7
หลังอาหาร	180	58.3
การได้รับคำแนะนำในการใช้ยา		
ไม่เคยได้รับ	155	50.1
ได้รับบางครั้ง	46	14.9
ได้รับทุกครั้ง	108	35.0

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซึ่งป่วยด้วยโรคติดเชื้อที่ระบบทางเดินหายใจ (Respiratory tract infection, RTI) และกลุ่มตัวอย่างที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้ออื่นๆ (Other infections, OI) เช่น ตาอักเสบ หูอักเสบ จะได้รับยา Amoxicillin มากที่สุด 150 คนหรือร้อยละ 48.5 และ 7 คนหรือร้อยละ 2.3 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้อที่ระบบทางเดินอาหาร(Gastrointestinal tract infection, GITI) และกลุ่มตัวอย่างที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้อที่ระบบทางเดินปัสสาวะ(Urinary tract infection, UTI) จะได้รับยา Norfloxacin มากที่สุด 3 คนหรือร้อยละ 1.0 และ 16 คนหรือร้อยละ 5.2 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้อที่ผิวหนัง(Skin infection, SI) จะได้รับยา Cloxacillin มากที่สุด 56 คนหรือร้อยละ 18.2 ดังตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ป่วยด้วยโรคหรืออาการต่างๆ กับยาต้านจุลชีพที่ได้รับ

ยาต้านจุลชีพ	โรคหรืออาการ					รวม
	RTI (คน)	GITI (คน)	UTI (คน)	SI (คน)	OI (คน)	
Amoxicillin	150(48.5)	-	2(0.6)	9(2.9)	7(2.3)	168(54.4)
Amoxyclav	2(0.6)	-	-	-	-	2(0.6)
Cotrimoxazole	3(1.0)	2(0.6)	2(0.6)	9(2.9)	3(1.0)	19(6.1)
Chloramphenicol	-	-	-	1(0.3)	-	1(0.3)
Cloxacillin	9(2.6)	-	-	56(18.2)	-	65(21.0)
Doxycycline	-	-	3(1.0)	-	-	3(1.0)
Erythromycin	6(1.9)	-	-	3(1.0)	-	9(2.9)
Metronidazole	-	-	1(0.3)	-	2(0.6)	3(1.0)
Midecamycin	4(1.3)	-	-	-	-	4(1.3)
Norfloxacin	-	3(1.0)	16(5.2)	1(0.3)	-	20(6.5)
Ofloxacin	-	-	1(0.3)	-	-	1(0.3)
Penicillin V	2(0.6)	-	-	3(1.0)	-	5(1.6)
Roxithromycin	9(2.9)	-	-	-	-	9(2.9)
รวม	185(59.9)	5(1.6)	25(8.1)	82(26.5)	12(3.9)	309(100.0)

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 59 ปีลงมา ส่วนใหญ่จะมารับบริการน้อยกว่า 3 ครั้งต่อปี ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 59 ปี ส่วนใหญ่จะมารับบริการมากกว่า 11 ครั้งต่อปีขึ้นไป ดังตาราง 10

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามจำนวนครั้งที่ได้รับบริการและกลุ่มอายุ

อายุ (ปี)	จำนวนครั้งที่ได้รับบริการ(ครั้งต่อปี)					รวม
	< 3	3-5	6-8	9-11	> 11	
< 20	11(3.6)	2(0.6)	2(0.6)	-	3(1.0)	18(5.8)
20-29	54(17.5)	9(2.9)	12(3.9)	-	13(4.2)	88(28.5)
30-39	45(14.6)	13(4.2)	10(3.2)	-	28(9.1)	96(31.1)
40-49	33(10.7)	2(0.6)	5(1.6)	-	10(3.2)	50(16.2)
50-59	18(5.8)	1(0.3)	4(1.3)	-	11(3.6)	33(10.7)
> 59	8(2.6)	1(0.3)	4(1.3)	-	11(3.6)	24(7.8)
รวม	169(54.7)	28(9.1)	41(13.3)	-	71(23.0)	309(100.0)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะมีการศึกษาในระดับใดก็ตาม จะไม่ได้รับคำแนะนำในการใช้ยาจากบุคลากรทางสาธารณสุข เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนในการได้รับคำแนะนำทุกครั้งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เรียนหนังสือจะได้รับคำแนะนำในการใช้ยาทุกครั้งจากบุคลากรทางสาธารณสุข ในสัดส่วนที่ต่ำที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จะไม่ได้รับคำแนะนำในการใช้ยา ในสัดส่วนที่สูงที่สุด ดังตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามการได้รับคำแนะนำในการใช้ยาและระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	การได้รับคำแนะนำในการใช้ยาจากบุคลากรทางสาธารณสุข			รวม
	ไม่เคย	บางครั้ง	ทุกครั้ง	
ไม่ได้เรียนหนังสือ	7(50.0)	3(21.4)	4(28.6)	14(100.0)
ประถมศึกษา	99(53.2)	21(11.3)	66(35.5)	186(100.0)
มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	31(49.2)	11(17.5)	21(23.3)	63(100.0)
ปริญญาตรีขึ้นไป	18(39.1)	11(23.9)	17(37.0)	46(100.0)
รวม	155(50.2)	46(14.9)	108(35.0)	309(100.0)

กลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการมากกว่า 11 ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เรียนหนังสือ จะมารับบริการมากกว่า 11 ครั้งต่อปี ในสัดส่วนที่สูงที่สุด ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะมารับบริการน้อยกว่า 3 ครั้งต่อปี ในสัดส่วนที่สูงที่สุด ดังตาราง 12

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำนวนครั้งที่มาใช้บริการและระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ					รวม
	< 3	3 - 5	6 - 8	9 - 11	> 11	
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6(42.9)	-	-	-	8(57.1)	14(100.0)
ประถมศึกษา	103(55.4)	14(7.5)	28(15.1)	-	41(22.0)	186(100.0)
มัธยมศึกษา /ปวช./ปวศ.	34(54.0)	8(12.7)	8(12.7)	-	13(20.6)	63(100.0)
ปริญญาตรีขึ้นไป	26(56.5)	6(13.0)	5(10.9)	-	9(19.6)	46(100.0)
รวม	169(54.7)	28(9.1)	41(13.3)	-	71(23.0)	309(100.0)

กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับยามาก่อน มีโอกาสที่จะได้รับคำแนะนำในการใช้ยาต้านจุลชีพมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับยามาก่อน จะมีโอกาสที่จะไม่ได้รับคำแนะนำในการใช้ยามากที่สุด ดังตาราง 13

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามการได้รับคำแนะนำในการใช้ยาและประสบการณ์ในการรับประทานยาต้านจุลชีพ

ประสบการณ์	การได้รับคำแนะนำในการใช้ยา			รวม
	ไม่เคย	บางครั้ง	ทุกครั้ง	
ไม่เคยได้รับยามาก่อน	110(61.1)	21(11.7)	49(27.2)	180(100.0)
เคยได้รับยามาก่อน	45(34.9)	25(19.4)	59(45.7)	129(100.0)
รวม	155(50.2)	46(14.9)	108(35.0)	309(100.0)

3. ข้อมูลความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาต้านจุลชีพในเรื่องจำนวนยาที่ต้องรับประทานต่อครั้ง จำนวนครั้งที่ต้องรับประทานต่อวัน และระยะเวลาที่ต้องรับประทานยาต้านจุลชีพ แต่ไม่เข้าใจในเรื่องวิธีรับประทานยาต้านจุลชีพก่อนอาหาร วิธีเก็บรักษายาต้านจุลชีพ โดยกลุ่มตัวอย่างทุกคนหรือร้อยละ 100 จะมีความเข้าใจถูกต้องว่าต้องรับประทานยาครั้งละกี่เม็ดหรือกี่แคปซูลตรงตามที่แพทย์สั่ง รองลงมาคือมีความเข้าใจในเรื่องจำนวนครั้งที่ต้องรับประทานต่อวัน โดยจะมีความเข้าใจในเรื่องจำนวนครั้งหรือความถี่ที่ต้องรับประทานยาต้านจุลชีพในแต่ละวันตรงตามที่แพทย์สั่ง 303 คนหรือร้อยละ 98.1 และไม่เข้าใจเพียง 6 คนหรือร้อยละ 1.9 มีความเข้าใจในเรื่องระยะเวลาที่ต้องใช้ยาต้านจุลชีพว่าต้องรับประทานติดต่อกันทุกวันจนหมด 255 คนหรือร้อยละ 82.5 และไม่เข้าใจ โดยคิดว่าจะหยุดรับประทานเมื่อมีอาการดีขึ้น 54 คนหรือร้อยละ 17.5 เข้าใจวิธีปฏิบัติเมื่อลืมรับประทานยาว่าต้องรับประทานทันทีที่นึกได้และไม่เพิ่มขนาดยาในมือต่อไป 213 คน คิดเป็นร้อยละ 68.9 ไม่เข้าใจ โดยไม่ทราบเลยว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรเมื่อลืม และคิดว่าจะงดรับประทานยาไปเลยหรือจะต้องเพิ่มขนาดยาจากปกติเป็น 2 เท่าในมือต่อไป 96 คนหรือร้อยละ 31.1 ผู้ป่วยเข้าใจวิธีรับประทานยาหลังอาหารว่า ต้องรับประทานหลังอาหารทันทีหรือภายใน 15 นาที 208 คนหรือร้อยละ 67.3 ไม่เข้าใจ โดยไม่ทราบว่าต้องปฏิบัติอย่างไรและเข้าใจผิดว่าต้องรับประทานหลังอาหารตั้งแต่ 20 นาทีขึ้นไปจนถึง 2 ชั่วโมง 101 คนหรือร้อยละ 32.7 มีความเข้าใจในเรื่องข้อบ่งใช้ของยาต้านจุลชีพว่า ใช้รักษาโรคหรืออาการติดเชื้อต่างๆ แก้อักเสบ แก้อาการเจ็บคอและมีเสมหะ รักษาฝี หนอง รักษาอาการปัสสาวะขัดจำนวน 182 คนหรือร้อยละ 58.9 และไม่ทราบหรือเข้าใจผิดว่ายาต้านจุลชีพที่ได้รับเป็นฮอร์โมน วิตามิน ยาที่ใช้บรรเทาอาการแน่นหน้าอก แก้แพ้ แก้ไอ แก้หอบ บรรเทาอาการเคืองตาหรือปวดตา บรรเทาอาการปวดขา แก้ปวดท้อง ลดน้ำมูก 127 คนหรือร้อยละ 41.1 ผู้ป่วยเข้าใจในเรื่องวิธีเก็บรักษาว่าต้องเก็บในที่แห้ง ป้องกันให้พ้นความชื้น ความร้อน และแสงแดด ต้องเก็บให้พ้นมือเด็ก หรืออาจเก็บไว้ในตู้ยา 98 คนหรือร้อยละ 31.7 ไม่เข้าใจ โดยไม่ทราบว่าต้องเก็บอย่างไรหรือเข้าใจผิดว่าต้องเก็บในตู้เย็น เก็บบนตู้ บนตู้เย็น บนเตียง บนชั้นวางของ บนโต๊ะ บนพื้น และแขวนไว้ข้างเสา 211 คน คิดเป็นร้อยละ 68.3 เข้าใจวิธีรับประทานยาก่อนอาหารว่าต้องรับประทานก่อนอาหารอย่างน้อยครั้งถึง 1 ชั่วโมง น้อยที่สุดคือ 72 คนหรือร้อยละ 23.3 ไม่เข้าใจ โดยไม่ทราบหรือเข้าใจผิดว่าต้องรับประทานยาก่อนอาหารทันทีและเว้นช่วงห่างจากมื้ออาหารไม่ถึงครึ่งชั่วโมง 237 คนหรือร้อยละ 76.7 ดังตาราง 14 หน้า 43

ตาราง 14 ความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพ

ความเข้าใจในการใช้ยา	เข้าใจ		ไม่เข้าใจ	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
จำนวนยาที่ต้องรับประทานต่อครั้ง	309	100.0	-	-
จำนวนครั้งที่รับประทานต่อวัน	303	98.1	6	1.9
ระยะเวลาที่ต้องรับประทานยา	255	82.5	54	17.5
วิธีปฏิบัติเมื่อลืมรับประทานยา	213	68.9	96	31.1
วิธีรับประทานยาหลังอาหาร	208	67.3	101	32.7
ข้อบ่งใช้	182	58.9	127	41.1
วิธีเก็บรักษา	98	31.7	211	68.3
วิธีรับประทานยาก่อนอาหาร	72	23.3	237	76.7

4. ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพ ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนครั้งที่มารับบริการ โรคหรืออาการที่เป็น สภาพความเจ็บป่วย ปัจจัยด้านยา ได้แก่ จำนวนรายการยา ชนิดรับประทานที่แพทย์สั่งใช้ทั้งหมด ชนิดของยาต้านจุลชีพที่ได้รับ ประสบการณ์ในการรับประทานยาต้านจุลชีพ จำนวนยาที่รับประทานต่อครั้ง ความถี่หรือจำนวนครั้งที่รับประทานยาต่อวัน เวลาที่รับประทานยา และปัจจัยสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การได้รับคำแนะนำในการใช้ยาจากบุคลากรทางสาธารณสุข กับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความเข้าใจในเรื่องข้อบ่งใช้ของยาต้านจุลชีพ ความเข้าใจในเรื่องวิธีเก็บรักษา ยา ความเข้าใจในเรื่องวิธีรับประทานยาก่อนอาหารและหลังอาหาร ความเข้าใจในเรื่องจำนวนยาที่ต้องรับประทานต่อครั้ง ความเข้าใจในเรื่องจำนวนครั้งที่ต้องรับประทานยาต่อวัน ความเข้าใจในเรื่องระยะเวลาที่ต้องรับประทานยา และความเข้าใจในเรื่องวิธีปฏิบัติเมื่อลืมรับประทานยา แล้วจัดระดับความเข้าใจที่ได้จากการรวมความเข้าใจในด้านต่างๆ ทั้ง 8 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. มีความเข้าใจในระดับดีมาก คือมีความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพมากกว่า 6 ข้อ
2. มีความเข้าใจในระดับดี คือมีความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพตั้งแต่ 4 – 6 ข้อ
3. มีความเข้าใจในระดับต่ำ คือมีความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพน้อยกว่า 4 ข้อ

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

4.1.1 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามอายุ

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพอยู่ในระดับดี 243 คนหรือร้อยละ 78.6 นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความเข้าใจระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงมากกว่ากลุ่มอื่นๆ คือร้อยละ 22.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูงกว่า 59 ปีขึ้นไป มีความเข้าใจระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ คือร้อยละ 12.5 โดยความแตกต่างของอายุ ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตาราง 15

ตาราง 15 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามกลุ่มอายุ

ระดับความเข้าใจ	ดีมาก ดี ต่ำ			รวม
	จำนวน(ร้อยละ)			
อายุ (ปี)	จำนวน(ร้อยละ)			รวม
ต่ำกว่า 20	4(22.2)	13(72.2)	1(5.6)	18(100.0)
20 - 29	12(13.6)	72(81.8)	4(4.5)	88(100.0)
30 - 39	21(21.9)	69(71.9)	6(6.3)	96(100.0)
40 - 49	4(8.0)	44(88.0)	2(4.0)	50(100.0)
50 - 59	6(18.2)	26(78.8)	1(3.0)	33(100.0)
สูงกว่า 59	2(8.3)	19(79.2)	3(12.5)	24(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

p = 0.324

4.1.2 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามเพศ

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 เพศ ส่วนใหญ่มีความเข้าใจอยู่ในระดับดี โดยมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือร้อยละ 79.3 และร้อยละ 78.3 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง มีความเข้าใจระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงกว่าเพศชายคือร้อยละ 17.7 และมีความเข้าใจระดับต่ำ ในสัดส่วนที่น้อยกว่าเพศชายคือร้อยละ 4.0 โดยความแตกต่างในเรื่องเพศ ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังตาราง 16

ตาราง 16 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามเพศ

ระดับความเข้าใจ	ดีมาก			รวม
	ดี	ดี	ต่ำ	
เพศ	จำนวน(ร้อยละ)			
ชาย	14(12.6)	88(79.3)	9(8.1)	111(100.0)
หญิง	35(17.7)	155(78.3)	8(4.0)	198(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

$p = 0.192$

4.1.3 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามอาชีพ

กลุ่มตัวอย่างทุกอาชีพ ส่วนใหญ่มีความเข้าใจอยู่ในระดับดี กลุ่มตัวอย่างที่รับราชการ จะมีระดับความเข้าใจระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ คือร้อยละ 27.0 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จะมีความเข้าใจในระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงที่สุด คือร้อยละ 2.6 โดยความแตกต่างของกลุ่มอาชีพ ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สรุปได้ดังตาราง 17

ตาราง 17 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ระดับความเข้าใจ			รวม
	ดีมาก	ดี	ต่ำ	
	จำนวน(ร้อยละ)			
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	7(17.9)	31(79.5)	1(2.6)	39(100.0)
นักเรียน / นักศึกษา	4(14.8)	22(81.5)	1(3.7)	27(100.0)
แม่บ้าน	-	6(100.0)	-	6(100.0)
เกษตรกร	17(14.0)	93(76.9)	11(9.1)	121(100.0)
ลูกจ้าง	2(16.7)	8(66.7)	2(16.7)	12(100.0)
รับจ้างทั่วไป	7(13.5)	45(86.7)	-	52(100.0)
ค้าขาย	1(14.3)	6(85.7)	-	7(100.0)
รับราชการ	10(27.0)	25(67.6)	2(5.4)	37(100.0)
อื่นๆ	1(12.5)	7(87.5)	-	8(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

p = 0.192

หมายเหตุ อาชีพอื่นๆ ได้แก่ ข้าราชการบำนาญ เจ้าของกิจการรถเช่า

4.1.4 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามระดับการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีผลทำให้ระดับความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้นกลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่จะมีระดับความเข้าใจที่สูงขึ้นด้วย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เรียนหนังสือ จะไม่มีความเข้าใจในระดับดีมากเลย และกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะมีความเข้าใจระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงที่สุด ดังตาราง 18

ตาราง 18 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ระดับความเข้าใจ			รวม
	ดีมาก	ดี	ต่ำ	
ไม่ได้เรียนหนังสือ	-	11(78.6)	3(21.4)	14(100.0)
ประถมศึกษา	26(14.0)	152(81.7)	8(4.3)	186(100.0)
มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	13(20.6)	45(71.4)	5(7.9)	63(100.0)
ปริญญาตรีขึ้นไป	10(21.7)	35(76.1)	1(2.2)	46(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

p = 0.009

4.1.5 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามรายได้

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน มีความเข้าใจระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงที่สุด กลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 3,000 - 6,000 บาทต่อเดือน มีความเข้าใจระดับดี ในสัดส่วนที่สูงที่สุด และกลุ่มที่มีรายได้ 6,001 - 10,000 บาทต่อเดือน มีความเข้าใจระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงที่สุด โดยความแตกต่างของรายได้ ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ดังตาราง 19

ตาราง 19 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามรายได้

ระดับความเข้าใจ รายได้ต่อเดือน(บาท)	ดีมาก ดี ต่ำ			รวม
	จำนวน(ร้อยละ)			
ไม่มีรายได้	11(15.3)	59(81.9)	2(2.8)	72(100.0)
ต่ำกว่า 3,000	20(15.5)	100(77.5)	9(7.0)	129(100.0)
3,000 - 6,000	6(9.8)	51(83.6)	4(6.6)	61(100.0)
6,001-10,000	8(33.3)	15(62.5)	1(4.2)	24(100.0)
มากกว่า 10,000	4(17.4)	18(78.5)	1(5.5)	23(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

p = 0.349

4.1.6 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามสถานภาพสมรส

กลุ่มตัวอย่างที่สมรสหรือมีชีวิตร่วม มีความเข้าใจระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงที่สุด และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด จะมีความเข้าใจระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงที่สุด โดยความแตกต่างของสถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ดังตาราง 20

ตาราง 20 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามสถานภาพสมรส

ระดับความเข้าใจ สถานภาพสมรส	ระดับความเข้าใจ			รวม
	ดีมาก	ดี	ต่ำ	
	จำนวน(ร้อยละ)			
โสด	10(13.2)	59(77.6)	7(9.2)	76(100.0)
สมรส / มีชีวิตร่วม	37(17.2)	169(78.6)	9(4.2)	215(100.0)
หม้าย / หย่า / แยก	2(11.1)	15(83.3)	1(5.6)	18(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

p = 0.192

4.1.7 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพ จำแนกตามจำนวนครั้งที่มารับบริการ

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ความแตกต่างในเรื่องจำนวนครั้งที่มารับบริการของกลุ่มตัวอย่าง จะมีผลทำให้ระดับความเข้าใจในการใช้ยาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการจากโรงพยาบาลไม่เกิน 8 ครั้งต่อปี มีแนวโน้มที่จะมีความเข้าใจดีขึ้นเมื่อมารับบริการบ่อยขึ้น และมีความเข้าใจระดับต่ำลดลง โดยกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการจากโรงพยาบาล 6 - 8 ครั้งต่อปี มีความเข้าใจอยู่ในระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงที่สุด แต่กลุ่มที่มารับบริการมากกว่า 11 ครั้งต่อปี มีความเข้าใจอยู่ในระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงที่สุด ดังตาราง 21

ตาราง 21 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพ จำแนกตามจำนวนครั้งที่มารับบริการ

ระดับความเข้าใจ	ดีมาก ดี ต่ำ			รวม
	ดีมาก	ดี	ต่ำ	
จำนวนครั้งที่มารับบริการ	จำนวน(ร้อยละ)			รวม
น้อยกว่า 3 ครั้งต่อปี	28(16.6)	134(79.3)	7(4.1)	169(100.0)
3 - 5 ครั้งต่อปี	4(14.3)	23(82.1)	1(3.6)	28(100.0)
6 - 8 ครั้งต่อปี	13(31.7)	28(68.3)	-	41(100.0)
9 - 11 ครั้งต่อปี	-	-	-	-
มากกว่า 11 ครั้งต่อปี	4(5.6)	58(81.7)	9(12.7)	71(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

p = 0.001

4.1.8 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามลักษณะโรคหรืออาการที่เป็น
 กลุ่มตัวอย่างที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้อที่ระบบทางเดินหายใจ มีความเข้าใจอยู่ใน
 ระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้อที่ระบบทางเดินอาหาร มี
 ความเข้าใจอยู่ในระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้อที่ระบบ
 ทางเดินปัสสาวะ มีความเข้าใจในระดับดีทุกคน และกลุ่มตัวอย่างที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้อที่
 ผิวหนัง มีความเข้าใจในระดับดี ในสัดส่วนที่รองลงมา โดยความแตกต่างของโรคหรืออาการ
 ที่เป็น ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่
 ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังตาราง 22

ตาราง 22 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามลักษณะโรคหรืออาการที่เป็น

ระดับความเข้าใจ	ดีมาก ดี ต่ำ			รวม
	จำนวน(ร้อยละ)			
โรคหรืออาการ	จำนวน(ร้อยละ)			รวม
ติดเชื้อที่ระบบทางเดินหายใจ	32(17.3)	139(75.1)	14(7.6)	185(100.0)
ติดเชื้อที่ระบบทางเดินอาหาร	2(40.0)	3(60.0)	-	5(100.0)
ติดเชื้อที่ระบบทางเดินปัสสาวะ	-	25(100.0)	-	25(100.0)
ติดเชื้อที่ผิวหนัง	12(14.6)	67(81.7)	3(3.7)	82(100.0)
ติดเชื้ออื่น ๆ	3(25.0)	9(75.0)	-	12(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

p = 0.109

หมายเหตุ โรคติดเชื้ออื่น ๆ ได้แก่ หูอักเสบ ตาอักเสบ เป็นต้น

4.1.9 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามสภาพความเจ็บป่วย

กลุ่มตัวอย่างที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังต้องมาโรงพยาบาลเป็นประจำ มีความเข้าใจระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงกว่า แต่มีความเข้าใจระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงกว่าด้วย กลุ่มตัวอย่างที่เจ็บป่วยเป็นครั้งคราวหรือไม่ได้ป่วยด้วยโรคเรื้อรังและมารับบริการจากโรงพยาบาลเป็นครั้งคราว จะมีความเข้าใจในระดับดี ในสัดส่วนที่สูงกว่า โดยความแตกต่างของสภาพความเจ็บป่วย ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังตาราง 23

ตาราง 23 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามสภาพความเจ็บป่วย

ระดับความเข้าใจ	สภาพความเจ็บป่วย			รวม
	ดีมาก	ดี	ต่ำ	
	จำนวน(ร้อยละ)			
โรคเรื้อรัง	7(21.2)	23(69.7)	3(9.1)	33(100.0)
ไม่ใช่โรคเรื้อรัง	42(15.2)	220(79.7)	14(5.1)	276(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

$p = 0.385$

4.2 ปัจจัยด้านยา

4.2.1 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามจำนวนรายการยา

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับยาชนิดรับประทานจำนวน 2 รายการ มีความเข้าใจอยู่ในระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับยาชนิดรับประทานจำนวน 5 รายการ มีความเข้าใจอยู่ในระดับดี ในสัดส่วนที่สูงที่สุด โดยที่ความแตกต่างของจำนวนรายการยาชนิดรับประทาน ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังตาราง 24

ตาราง 24 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามจำนวนรายการยาชนิดรับประทานที่ได้รับ

ระดับความเข้าใจ	ดีมาก ดี ต่ำ			รวม
	จำนวนรายการยา	จำนวน(ร้อยละ)		
1	4(12.1)	26(78.8)	3(9.1)	33(100.0)
2	19(22.9)	61(73.5)	3(3.6)	83(100.0)
3	15(12.5)	100(83.3)	5(4.2)	120(100.0)
4	10(15.2)	50(75.8)	6(9.1)	66(100.0)
5	1(14.3)	6(85.7)	-	7(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

$p = 0.421$

4.2.2 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามชนิดของยาต้านจุลชีพ

จากการศึกษาพบว่า ความแตกต่างของชนิดของยาต้านจุลชีพที่กลุ่มตัวอย่างได้รับ มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับยา Midecamycin จะมีความเข้าใจอยู่ในระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับยา Amoxyclav จะมีความเข้าใจอยู่ในระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงที่สุด ดังตาราง 25

ตาราง 25 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามชนิดของยาต้านจุลชีพ

ชนิดของยา	ระดับความเข้าใจ			รวม
	ดีมาก	ดี	ต่ำ	
Amoxicillin	26(15.5)	132(78.6)	10(6.0)	168(100.0)
Amoxyclav	2(100.0)	-	-	2(100.0)
Cotrimoxazole	3(15.8)	15(78.9)	1(5.3)	19(100.0)
Chloramphenicol	-	1(100.0)	-	1(100.0)
Cloxacillin	15(23.1)	48(73.8)	2(3.1)	65(100.0)
Doxycycline	-	3(100.0)	-	3(100.0)
Erythromycin	1(11.1)	6(66.7)	2(22.2)	9(100.0)
Metronidazole	1(33.3)	2(66.7)	-	3(100.0)
Midecamycin	-	2(50.0)	2(50.0)	4(100.0)
Norfloxacin	-	20(100.0)	-	20(100.0)
Ofloxacin	-	1(100.0)	-	1(100.0)
Penicillin V	-	5(100.0)	-	5(100.0)
Roxithromycin	1(11.1)	8(88.9)	-	9(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

p = 0.008

4.2.3 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามประสบการณ์ในการได้รับยา

จากการศึกษาพบว่า ความแตกต่างของประสบการณ์ในการได้รับยาด้านจุลชีพของกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับยามาก่อน มีความเข้าใจระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับยามาก่อนเล็กน้อย โดยทั้ง 2 กลุ่มจะมีความเข้าใจระดับดี ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับยามาก่อน จะมีความเข้าใจระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงกว่า ดังตาราง 26

ตาราง 26 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามประสบการณ์ในการรับประทานยา

ระดับความเข้าใจ	ระดับความเข้าใจ			รวม
	ดีมาก	ดี	ต่ำ	
อายุ (ปี)	จำนวน(ร้อยละ)			
เคยได้รับยามาก่อน	23(17.8)	101(78.3)	5(3.9)	129(100.0)
ไม่เคยได้รับยามาก่อน	26(14.4)	142(78.9)	12(6.7)	180(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

$p = 0.447$

4.2.4 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามจำนวนยาที่ต้องรับประทานต่อครั้ง

จากการศึกษาพบว่า ความแตกต่างของจำนวนยาที่ต้องรับประทานต่อครั้ง ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กลุ่มตัวอย่างที่ต้องรับประทานยาต้านจุลชีพครั้งละ 1 เม็ด มีความเข้าใจระดับดี ในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ต้องรับประทานยาต้านจุลชีพครั้งละ 2 เม็ด และกลุ่มตัวอย่างที่ต้องรับประทานยาต้านจุลชีพครั้งละ 2 เม็ด มีความเข้าใจระดับต่ำและระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงกว่า ดังตาราง 27

ตาราง 27 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามจำนวนยาที่ต้องรับประทานต่อครั้ง

ระดับความเข้าใจ	ดีมาก ดี ต่ำ			รวม
	จำนวน(ร้อยละ)			
อายุ (ปี)	จำนวน(ร้อยละ)			รวม
1 เม็ด / แคปซูล	44(15.8)	221(79.2)	14(5.0)	279(100.0)
2 เม็ด / แคปซูล	5(16.7)	22(73.3)	3(10.0)	30(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

p = 0.508

4.2.5 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาจำแนกตามความถี่หรือจำนวนครั้งต่อวัน

ความแตกต่างกันในเรื่องความถี่หรือจำนวนครั้งต่อวันที่ต้องรับประทานยา ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กลุ่มตัวอย่างที่ต้องรับประทานยาต้านจุลชีพวันละ 2 ครั้งต่อวัน มีความเข้าใจระดับดี ในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างที่ต้องรับประทานยาต้านจุลชีพวันละ 3 ครั้งต่อวัน มีความเข้าใจระดับดีมากและระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ สรุปได้ดังตาราง 28

ตาราง 28 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามความถี่หรือจำนวนครั้งต่อวันที่ต้องรับประทานยา

ระดับความเข้าใจ	ความถี่			รวม
	ดีมาก	ดี	ต่ำ	
จำนวนครั้งต่อวัน	จำนวน(ร้อยละ)			
2	6(10.7)	49(87.5)	1(1.8)	56(100.0)
3	16(17.8)	65(72.2)	9(10.0)	90(100.0)
4	27(16.6)	129(79.1)	7(4.3)	163(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

$p = 0.117$

4.2.6 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามเวลาที่ต้องรับประทานยา

กลุ่มตัวอย่างที่ต้องรับประทานยาต้านจุลชีพก่อนอาหาร มีความเข้าใจอยู่ในระดับดีมากและระดับดี ในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ต้องรับประทานยาต้านจุลชีพหลังอาหาร และกลุ่มตัวอย่างที่ต้องรับประทานยาต้านจุลชีพหลังอาหาร มีความเข้าใจระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงกว่า โดยความแตกต่างของเวลาที่ต้องรับประทานยาต้านจุลชีพ ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สรุปได้ดังตาราง 29

ตาราง 29 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามเวลาที่ต้องรับประทานยา

ระดับความเข้าใจ	ระดับความเข้าใจ			รวม
	ดีมาก	ดี	ต่ำ	
เวลาที่ต้องรับประทานยา	จำนวน(ร้อยละ)			
ก่อนอาหาร	22(17.1)	104(80.6)	3(2.3)	129(100.0)
หลังอาหาร	27(15.0)	139(77.2)	14(7.8)	180(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

p = 0.112

4.3 ปัจจัยสนับสนุนทางสังคม

ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามการได้รับคำแนะนำในการใช้ยา

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับคำแนะนำจากบุคลากรทางสาธารณสุข มีความเข้าใจระดับดี ในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับคำแนะนำจากบุคลากรทางสาธารณสุขบาง ครั้ง จะมีความเข้าใจระดับต่ำ ในสัดส่วนที่สูงที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับคำแนะนำจาก บุคลากรทางสาธารณสุขทุกครั้ง จะมีความเข้าใจในระดับดีมาก ในสัดส่วนที่สูงที่สุด และความ เข้าใจระดับต่ำ ในสัดส่วนที่ต่ำที่สุด โดยความแตกต่างของการได้รับคำแนะนำในการใช้ยาจาก บุคลากรทางสาธารณสุข มีผลต่อความแตกต่างของระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังตาราง 30

ตาราง 30 ระดับความเข้าใจในการใช้ยาต้านจุลชีพจำแนกตามการได้รับคำแนะนำจากบุคลากรทาง สาธารณสุข

ระดับความเข้าใจ	การได้รับคำแนะนำ			รวม
	ดีมาก	ดี	ต่ำ	
ไม่เคย	19(12.3)	128(82.6)	8(5.2)	155(100.0)
บางครั้ง	7(15.2)	33(71.7)	6(13.0)	46(100.0)
ทุกครั้ง	23(21.3)	82(75.9)	3(2.8)	108(100.0)
รวม	49(15.9)	243(78.6)	17(5.5)	309(100.0)

$p = 0.037$